

Openingspeech Martine Glaser in Galerie De Rode Cirkel, Leiden, 2006.

Een goed kunstwerk ziet eruit alsof het zonder moeite tot stand is gekomen. Dit heb ik niet zelf bedacht, maar de een of andere Italiaan. Michelangelo heette hij, als ik me niet vergis.

Hij schijnt ook iets met kunst te hebben gedaan. Die uitspraak is me bijgebleven, omdat hij raakt aan iets wat me altijd heeft geïntrigeerd: het proces van het scheppen.

Hier staat Sylvia Lo A Njoe, daar zien we haar prachtige schilderijen. Maar wat is er nou tussen die twee gebeurd? Hoe zag dat proces eruit? Wij waren daar geen getuige van, en daarom zal het altijd een geheim blijven. Een geheim tussen Sylvia en haar schilderijen.

Ook al licht ze, op de uitnodiging voor deze tentoonstelling, een klein tipje van de sluier op. "Dingen die ik meemaak, schilder ik als het ware van mij af". En ergens anders las ik: ik ben altijd op zoek naar het nieuwe.

Dat deed me denken aan een vriend die gedichten schrijft. Wat ik doe, zei hij eens tegen me, lijkt nog het meest op mediteren. Het begint met een beeld, een gevoel: iets dat ik in woorden wil vangen. Omdat het niet gaat om zomaar een gevoel, maar om iets dat belangrijk voor me is, moeten die woorden zo zuiver mogelijk zijn.

Daarvoor moet ik dat beeld, dat gevoel, eerst helemaal losmaken uit de maalstroom van gedachten waarin wij allen ons voortdurend bevinden. Ik houd me met die ene emotie, dat ene beeld bezig, ik zonder het af, en probeer er woorden voor te vinden. Ik proef de woorden. Langzaam, aandachtig. Laat ze in mijn mond heen en weer rollen alsof het wijn is. Als ze niet zuiver zijn, spuug ik ze uit. Net zolang tot alle woorden goed zijn. Tot ze precies weergeven wat ik bedoel.

En dan, als ik klaar ben, is er wat bijzonder gebeurd. Dan is er uit mij iets geboren dat er voordien niet was.

Een deel van mij begint als gedicht een nieuw en eigen leven. Maar ook de bron, die emotie, is veranderd. Doorleefd. Begrepen. Ook nieuw geworden, in zekere zin.

En wat schreef Syl ook alweer? "Dingen die ik meemaak schilder ik als het ware van mij af."

Altijd op zoek naar het nieuwe.

Daarom vind ik dat proces zo intrigerend. Je zou kunnen zeggen dat niet alleen de schilderijen maar ook de schilder zelf daarin voortdurend opnieuw ontstaan.

Wat de dichter met woorden doet, doet Sylvia met vorm en kleur. Hoe ze dat precies doet, dat is en blijft haar geheim. Maar uit haar werk kunnen we toch wel het een en ander concluderen. Om te beginnen dat het zuiver krijgen van een idee iets is waar Sylvia heel sterk in is.

Kijk alleen maar eens naar dat prachtige schilderij op de uitnodiging: geborgenheid. Dat klopt toch van alle kanten. Het heeft een sterke compositie, schitterende kleuren, een prachtig materiaalgebruik en een verfhuid die uitnodigt tot stiekem even voelen. En dat alles in combinatie met een volkomen zuiver en direct beeld.

Als je ernaar kijkt, kun je je niet voorstellen dat 'geborgenheid' ooit anders of beter gevisualiseerd zou kunnen worden. En lijkt het niet of de moeder en het kind, de kunstenaar en haar schepping, daar samen in de baarmoeder zitten? Om zoiets te kunnen maken moet je diep en zuiver kunnen voelen. Moet je heel aandachtig kunnen observeren. Moet je de toegang hebben tot een rijke persoonlijke beeldtaal. En je moet ook nog eens een vakkundig schilder zijn. Waardoor het lijkt alsof dit alles moeiteloos tot stand is gekomen.

Precies zoals Michelangelo bedoelde.

Al die kwaliteiten kan je gebruiken om je eigen thema's te verbeelden, maar je kunt er natuurlijk – kijk maar om u heen - ook prachtige portretten mee maken. Henri Cartier Bresson zou vast vereerd zijn als hij wist dat Sylvia hem als voorbeeld noemt. En misschien ook wel een beetje jaloers, want zelfs foto's van grote fotografen blijven soms momentopnamen. Mensen bestaan niet uit witte, grijze en zwarte strepen en vlakken, maar toch zijn Sylvia's portretten echter dan echt. Ze laten mensen zien ontdaan van alle franje, alle toevalligheden van het moment. Mensen teruggebracht of liever gezegd verheven tot hun essentie.

Moeiteloos? Ik weet niet of u zich zelf wel eens aan een portret hebt gewaagd, dames en heren. Ik wel.

Ach, wat een geploeter was dat. Maar bij Sylvia lijkt het zo direct, zo trefzeker. Alsof die portretten er altijd al waren. Michelangelo tevreden. Cartier Bresson tevreden... Kunnen we daar nog wat namen aan toevoegen? Nou, Ab Jongmans misschien, een van de beste schilders van Nederland en een gemeenschappelijke vriend en leermeester. Ben je tevreden, Ab? Henny en Frits, jullie kunnen ook tevreden zijn. De Rode Cirkel heeft weer een expositie om trots op te zijn. Maar ook Chris Manders zou tevreden zijn. Hij zou deze tentoonstelling hebben geopend als hij niet was verhinderd. Chris was tot voor enige jaren directeur van de Tilburgse kunstacademie.

Hij is nog steeds een autoriteit op het gebied van de kunst. Als er iemand verstand heeft van talent en kwaliteit, is hij het wel. Deze Chris Manders is een grote fan van Sylvia. Zo zeer zelfs, dat hij periodiek vanuit het zuiden afreist naar Amsterdam om haar ontwikkeling te volgen. Samen met haar heeft hij het werk voor deze tentoonstelling geselecteerd. Met het eindresultaat zou hij vast en zeker heel tevreden zijn. En u?

Wilt u deze opening ook verlaten als een tevreden mens? Dan heb ik een tip voor u.

Maak uzelf blij met een echte Sylvia Lo A Njoe. En doe het nu, nu ze nog te betalen zijn.

Sylvia, dank je wel dat ik deze tentoonstelling mocht openen.

Ik denk dat we nu allemaal graag het glas heffen op jou en je werk.

Martine Glaser, Erebuger Gemeente Leiden.